

Kiadéshivatal:
Az arod-ceanádi egyesült vasutak pa-
lot járul van, hova a hirdetések, előfi
zetési pénzek és a kiadás örüli pana
sok lérményto kfidendő.

POLITIKAI, TÁRSADALMI és KÖZGAZDASÁGI NAPI LAP.

Előfizetési árak:

h o l y b e n : v i l á k r e

1 évrre	12,-	1 évrre	14,-
frt		frt	
6 frt	8,-	frt	6,-
6 frt		frt	
1/2 évrre	3,-	frt	1/2 évrre
1/2 évrre		frt	1/2 évrre
1 óra		frt	1 óra

120,- 120,- 120,- 120,-

Hirdetések dílja:

5 kasszós petítore egyszerű hirdetés
nél 6 kr., minden tövénköszónél 4 kr.
Bélyegdíj külön 20 kr.
Nyilatkozó sor 15 krajczár.

Budapest, nov. 21.

Es én nem mondom, hogy különb
ellenzések voltunk valamikor, hanem az
igaz, hogy több okunk volt a kímé-
letlenségre, mert láttunk gazdagodni
minisztereket, mikor az ország szegé-
yedett, s emelkedni holmi papírok
kiszájt, mikor az államkassza üres volt,
mikor kapott kölcsönt, s hatvan
millión felüli volt a
deficit. De ma? Az ellen-
kező minden felfüggesztés és szantszándé-
kos ferdítés, sem képesek felfedezni

G. B.

Az 1890 év I. negyedében viselőnd közlerhekről és fedezend.) állami kiadásokról a pénzügyminiszer követekző törvényjavaslatot terjesztette esztőrtörökön a ház elé: 1. §. A miniszerum felhatalmazatik, hogy a magyar korona országában jogérvényes adókra és állami jövedelmekre vonatkozó összes jelenleg fennálló vagy ezután hozandó törvényeket, azok időközben bekövetkeztető módosításainak figyelembetételével, az 1890. év első negyedében érvényben tarthassa és az ezek alapján befolyó adókból és egyéb bevételekből az állami kiadásokat az alább következők számkroiban meghatározott módon fedezhesse.

2. §. A kiadási tételekre n-ve az 1889. évi állami költségvetésről szóló. XX.I-nd törvényvcsikk rendelkezései irányadóak. (tel-

Budapest. nov. 21.

A tónusuk oly előkelősegevel, mely
ami képviselőházunkban, rajnos, majdnem
neménynek látszik, csafolt minden szá-
múrt állítást az igazi számokkal, bebiz-
tosította, — nem szavakkal m o n d t a,
nem csupa tényekkel b e b i z o s y i-
t o t t a, — hogy az ellenzék mily felü-
lesen és önkényesen, mily kicsinyesen s
gyoldaluan bánik el a statisztikai anyag-
előadásában és okos cödéseiben. Hogy
az egyet emeljünk ki ez irányban, —
ajajdondeken mindeneknek, ki nálunk po-
nkával s pénzügyekkel foglalkozik, szö-
sírval kellene olvasni s ismét olvasnia
az érkele klasszikus beszédét, mert főier az
megkompendiózusabb tudományos mun-
ságról, mely valaha pénzügyi politikáról
szólt, — kérjünk, lehet-e H. Ify azon
mreálányását, hogy az adóterhek eze
térre vonatkozólag nálunk p é l d á t n
s szigorral jártak el, miután 15 év
telt 64 milliónyi adóemelést eszközöltek,
ittanósabban megczafolni, mint ama bi-

Es mily megsemmisítő szatirát alkalmazott az ellenék tervekésítői és azon állítás ellen, hogy a kormány a z ő programjukat viszi keresztül? Minden gyermek ismeri azokat az örök igazságokat, melyet ezek a próféták kikiabáltak, hiszen benn vannak azok minden politikai cabécés könyvben; de azokat kellő időben, helyes sorrendben és a maguk helyén alkalmazni: ez az államművészet, ezt pedig Tiszta Kálmán végezte az ő mnakarsaival. Es a munkatársak főnökeket, a tanítványok mesterüket nem tagadják meg. Mily bátran lépett fel Wekerle, mily nemeselem, mily szellemesen s mily jellemtelesen! Olyan volt egy apostol, midőn a különböző színű, de egyformán gonosz ársejmi farizeusoknak odamondotta: hiába nizelegtek közlünk egyeseknek, mi szolidarisak vagyunk egymással, es Tiszta Kálmán mesterünket tiszteljük. Hogy tagadnók meg őt!

— A képviselőház ülése november 21-én. —

Utána Tisza miniszterelnök emelt szót, de a ház egy-két rendbontója mindegyikben megakart akadályozni, hogy Tisza elmondhassa beszédét, — szomorúan illusztrálva, mily ére-
deke van ez uraknak a szólásszabadság iránt. Az elnök kétszer egymásután, éniék helyes-
ékei közt rendreutasítván Árkályi Gábor gróft, a csend helyre állt.
A miniszterelnök felelt az ellenzéki vadakra.
Nem a reformok kijátszásáról van szó,
mondta, hanem arról, hogy az egymásután
negatívra, a pénzügyekre is tekintettel
együnk, mert ellenkező esetben sem ren-
delhetünk, sem reform nem lesz. E za-
son helyszállással fogadott kijelentés után

Tisza Kálmán miniszterelnök: T. ház-
 atkövetőim! Ma, hogy akkor azt a veszélyt
 fenyegeti, de sokkal inkább mások, mint a
 kormány — igen közelinek látták és bátor
 ügyök figyelmeztetni arra, hogy bármily
 szűken fejszerelve legyen is egy hadsereg,
 a haboru veszélyre közeledik, vannak dol-

*) Tegnap esti számunkra későn érkezett. A szerk.

ARAD ÉS VIDÉKE.

— A tisztek bája ma este lesz a „Fehér-kerecs” nagytérben, melyet ezúttal már napok óta díszítettek. Az idén tehát korábban fogunk a farsanghoz, mint máskor, s a tánczolás évadjá jóval kedvezőbb auspiciumok közt indul meg, mert a miben nálunk hiány szokott lenni rendezés: tánczosokban, azon is a giteni fog a hadsereg és polgáreg egyetértése, s egy sereg jó tánczost kapunk a hadseregtől. A mai este fényes sikerét könnyű megjövendölni a szemmel is látható készülődésekből.

— A hangversenyek hete következik. Az első vasárnap délután lesz a Krispienremben, s nagy élvezet ígér a kiűző német humorista Stettenheim (Wippen) tart felolvasást, s a ki kacagni akar, az ne mulassza el öt meghallgatni. De lesz másnap is élvezet is. Gulyás Gizella k. a., a kinek külső megjelenése is sokat ígér a kirakatokban látható arczképéből, — bemutatja az új Jankó-kaviarát, a mely, úgy látszik, korcsakot van bízva alkotni a zongora technikájában, s ebből ki-leküzve a zongora-zene irodalmában is. Gulyás k. a., mint a külföldi és budapesti kritika elismert, nagy művészettel kezel az új hangszert, s így kettős érdekl. nézethetnek elé.

— Az EMKE aradi fiókjának elnöksége ma szombaton délután 5 órára hívta össze az aradi és csanádi vasutak közgyűlési termébe az ezidei Emke-vigalom rendezésére a tavalyi bálbizottságból alakított vigalmi bizottságot értekezletre, melynek czéja lesz a közeledő farsang alkalmából megállapítani a hazafias és kulturális czélú egyesület javára rendezendő vigalom milyent. Az összehívott bizottság bizonyára oly lelkesedéssel fog közölni, a nemes ügy érdekében s biztosra vehető, hogy a jövő farsang Emke-vigalma épűgy, mint az elmúlt farsangnak, ugy az idei is egyik legjelentékenyebb eseményét fogja képezni.

— Az Emke képsorsjátéka engedélyezése tárgyában az elnökség már beadt a kormányt a pénzügyminiszterhöz, melynek rövid időn belül leendő elintézte után a sorjgyek ki fognak bocsátatni, melyek elárulását az elnökség Aradváros és megye lelkes honleányára akarja bízni. A sorolások alá kerülő értékes festmények már legközelebb egy a nagy közönség részére könnyen hozzáférhető helyiségben közszemlére ki fognak állítatni, hogy a közönség meggyőződést szerezhesen róla, hogy az egy forintnyi csekély betétével, mily értékes nyemé yekhoz fog a sorjgyek vétele által jutni.

— Pályázat. Az aradi kir. járábírósnál megüritt albiró állásra a m. kir. igazságügyminiszter 3993—I. M. E. sz. alatt kelt rendelete folytán pályázatot nyit. Felhívatunk pályázni azadúközők, hogy a köllőleg felszerelt pályázatokat, melyben képsorsjáték és nyelvismertetők ki van tüntetve, november 19-ikétől számítható két hét alatt Ö t t r u b a y Károlyhoz, az aradi kir. törvényszék elnökéhez anyuival is iktatb terjesszék be, mivel a későbbi beérkező folyamodványok tekintetbe nem vétetnek. Azok pedig, kik kóshivatalt viselnek, pályázatukat főnökhöz utján kötelesek beletjesíteni.

— A csanádmezei központi főszolgabírói állás betöltése. — mint lapunknak Makoról írják, — bár egyedül ez az állás a tisztújításban, mely a szó szoros értelmében választás útján lesz betöltve, nem fog sok nehézséget okozni, mert a jelölt személyére nézve egyhangú a megállapodás. A jelenlegi központi főszolgabíró, egészségi tekintetéből vonul vissza s a megyei közönség rokonszenvre és tiszteletre kíséri őt nyugalmába, bár nem hisnyoznak egyesek, kik őt céltalanul, újabb pályázatra ösztökélnék. Erre vonatkozólag az ellenzéki „Makói Hírlap” legutóbbi száma oda nyilatkozik, hogy a jelenlegi főszolgabíró illetlen beugratói, nem jó szolgálatot tesznek sem neki, sem pedig a megyének, mert ha Kiss Lajos ur kisebbségben marad, akkor egy olyan férfit ér a bukás szgyene, a ki azt meg nem érdemelte, ha pedig megválasztának, akkor megfélembrezik a választást és a belügyminiszter, — már csak a küszöbön lévő választások alkalmából intézett rendelete értelmében is — megsemmisíti a választást. Még két jelelt volna, — írja tudósítónk. — a központi főszolgabírói állásra, de ezek a nélkülszhetetienek a z o k o n a h e l y e k e n, melyeket most kiűnőben töltenek be. Es így nem marad más hátra, mint az igazi jelölt: F a i l Gábor th. főszolgabíró, kit a megye intézi igen előnyösen ismernek és kiváló tehetségeit, ügybuzgalmát és becs-vágyát méltányolják. Maga a megyei közönség s főleg a központi járásé, tiszteli s melegen ragaszkodik F a i l Gábor személyiségéhez, s szerencsésebb választást alig lehetne képslni is annál, mint ha F a i l Gábor foglalja el a központi főszolgabírói állást Csanád megyében. — Eddig a kitűnő kézből vett tudósítás, melyet — a viszonyok ismerete alapján — mi is késség-

gok, melyeket pótolni kell; és ne adja az isten, hogy valaha Magyarországnak és a magyarországi monarchiának olyan kormányra legyen a mely bevárja ezen előké-szülődéseket azt, mikor ez ellenség már betér az országba, a helyett, hogy előkésztült volna. (Helyeslés jobbfelől. Nagy zaj a bal- és szélső baloldalon. Egy hang: Ezt már hallottuk!)

Meg lehet, hogy ezt már többször is elmondottam, az azt gondolom, én irántam, ha valamit ismételnék is, lehetnek elnézők a képviselő urak, mir csak azért is, mert volom szemben ezen vita alatt is számtalan olyan dolgot hoztak fel, a melyeket ugyan a min. mint a tények már régen megcsafoltak. (Elénk helyeslés jobbfelől. Nagy mozgás és zaj a bal- és szélső baloldalon.)

T. ház! Attérve felszólalásom többi részeire, a pénzügyhöz és költségvetéshez csak igen keveset fogok szólni, mert — bár nagyon kevéssé — érintették mások, a mi a költségvetésre tartozott, arra neve l barátom a pénzügyminiszter tegnap bőségesen megjelent a meg fog felelni akármikor, ha az ellen nem alapos kritika hozatik fel. De egyet meg kell, hogy jegyezzek, és ez az, hogy oca ugyan nem lehet azt mondani, hogy maga a kormány és kormánypart sem bízott a költségvetés soliditásában, a rendezésnek, egyensúlynak előmenetében és annak körülbelül helyreállításában, a tört is figyelemre, hogy magunkat nem szabad elbiztunk. Előttünk van egy bírálat az, a mit 1886-ban, midőn a pénzügyi törzást átvettem, mint a kormánykanc egyedüli hibáját elismertem és az az volt, hogy midőn igenis a rendezéshez már közel jutottunk volt. . . (Nagy zaj és ellenmondás a bal- és szélső baloldalon. Halljuk! Halljuk! jobbfelől.) nem hirtünk ellenállani azon mindenkéül, a tuloldalról éppen ugy, mint bárholonnan jóv uszolásokat, hogy a reformok, a fejlesztések terén tovább haladjunk, mint a meny nyire az pénzügyi fel megengedték volna. Igenis kell és lehet reformokat létesíteni; de elbizánni az egymással elhamarkodással, megzavarni a pénzügyeket nem szabad; mert akkor sem rendezett pénzügy, sem reform nem lesz. (Helyeslés jobbfelől.) Nem azok a reformok ellenségei, kik ezt hang sulyozzák, de azok, kik ennek hangsúlyozását helytelennek tartják és gyanusítással illetik azokat, a kik ezt hangsúlyozzák, a helyett, hogy beismernék, hogy ez éppen a reformoknak a legdöcsöbb, leghelyesebb útja. (Elénk helyeslés jobbfelől. Mozgás a bal- és szélső baloldalon.)

Azt, a mit most fogok mondani t. képviselőházz, h. rendezés beszédet karnak tartani, talán a végére hagyam, de mivel Helft t. képviselőházzam volt az első szónok, az általa mondottakkal akarok kissé foglalkozni.

Károlyi Gábor gróf: Ölelkezni akar. (Durdúsok balfelől. Halljuk! Halljuk! jobbfelől.)

Tisza Kálmán miniszterelnök: Felhozta, hogy milyen eszerenésen volt választva a Peel Robert példájára való hivatkozás azok részről, a kik engem oltalmukba vettek és azt a tanácsot adta nekem, hogy kövessem Robert Peel példáját. Honnan tudja a t. képviselő ur, hogy nem fogom annak példáját követni? (Mozgás balfelől.) Hogyan történt Robert Peel lemondása? (Zaj a bal- és szélső baloldalon.) Ugy, hogy Angliát öök halála kötelezte maga iránt, egy nagy elvet, a mely ellen azelőtt küzdött volt, saját partja egy meg részének ellenére az ellenzékek szövetkezve létesített, ennek folytán leszavazták és akkor elment. De mikor köszönt le? A leszavaztatást el is mellőzhették. L e k ö s z ö n t a k k o r, mid ő n a z t, m i t a z o r o s z á g r a n e z v e j o n a k a s n d v o s n e k t a r t o t t, e l s b b k e r e s z t t l v i t t e. (Nagy mozgás a bal- és szélső baloldalon.) Várjon tehát a képviselő ur, míg én is kereszttül viszem ez előmat, akkor talán majd elmegyek. (Elénk helyeslés jobbfelől. Nagy mozgás a bal- és szélső baloldalon. Felkiáltások. Halljuk a 25. St. Zaj)

A véderő vitát t. ház minduntalan emlegetik. Nem szándékozom a magam részéről azzal hosszabban foglalkozni. A 14. Snál egy t. képviselő ur, gondolom Horvatsky képviselő ur, midőn mag akarta mondani, hogy én miért nem megyek el innen, azt mondotta volt, hogy leszavaztatam nem ugyan itt, hanem másutt, és még sem megyek. Furcsán illik ez össze t. képviselőházz, magával a képviselő ur állásával, mert kévével azelőtt ugyanazon beszédben azt mondotta volt, hogy ő a személyes uramat akarja megdönteni és ugy allította oda az egész többséget, mint egy akarat nélküli eszközt, a miniszterelnök kezében. (Felkiáltások balfelől: Az igaz! Mozgás jobbfelől.) Engedelmet, sem az egyik, sem a másik nem igaz. (Helyeslés jobbfelől. Durdúsok balfelől.)

Károlyi Gábor gróf: Csak az az igaz, a mit maga mond! (Zajos felkiáltások jobbfelől: Rendre! Mozgás, zaj.)

Elnök: Károlyi Gábor gróf képviselő urat eszennel rendre utasítom. (Zajos helyeslés jobbfelől. Elénk felkiáltások balfelől. Eljön gróf Károlyi Gábor!) (Nagy zaj.)

Károlyi Gábor gróf: Hát Tisza nem igazmondó? (Nagy zaj a jobboldalon. Mozgás balfelől.)

Elnök: A képviselő urat másodsor is rendre utasítom. (Zajos helyeslés jobbfelől. Nagy mozgás balfelől és felkiáltások: Eljön gróf Károlyi Gábor!) Kijelentem egyszerűen, hogy ha a képviselő urat bármadszor is rendre fogom utasítani (Nagy zaj és mozgás a bal- és szélső balfelől) meg fogom kérdeni a t. házat a további intézkedés iránt. (Nagy zaj és ellenmondás balfelől. Halljuk! Halljuk! jobbfelől.)

Engedelmet kérek, én sobase szoktam olyasmit mondani — vagy legálább figyelek arra, hogy ne mondjak — a minsk teljes alapja nincs. De méltóztassék elhinni — és itt egész Magyarországra provokálók

— hogy nem engedhető meg, miszerint valaki annyiszor szóljon közbe, mint a képviselő ur. (Helyeslés jobbfelől. Nagy zaj és ellenmondás szélső balfelől.) mert így lehetetlen a tanácskozási feladat. (Ugy van! jobbfelől.) Nekem kötelességem a képviselő urat figyelmeztetni és ha figyelmeztetésem után a képviselő ur a házszabályok ellenére rögtön ismét közbeszól, kénytelen vagyok őt rendre utasítani. (Helyeslés jobbfelől.) és ha ez is eredménytelen, kötelességem másodsor is rendutasítani. (Helyeslés jobbfelől.) Zajos ellenmondások a szélsőbalfelől és felkiáltások: Eljön gr. Károlyi Gábor!)

Tisza Kálmán miniszterelnök: T. képviselőházz! (Halljuk! Halljuk!) En azt gondolom, hogy . . . (Nagy zaj. Felkiáltások a szélső baloldalon: Eláll! Mozgás és felkiáltások jobbfelől: Rendre! Elnök csenget.)

Elnök: Méltóztassanak a képviselő uraknak eszennel jenni! (Nagy zaj.)

Tisza Kálmán miniszterelnök: Azt gondolom hogy meg . . . (Folytat. tartó zaj. Elnök csenget.) Engedelmet, de én azt hiszem, hogy mindenkéül meg kell hallgatni, még ha nem provokálták is a felszólalásra. (Megújuló zaj. Szónok ismételtén folytatni kívánja beszédét; de ebben a nagy zaj megakadályozza.)

Elnök (csenget): Kénytelen vagyok a t. házat figyelmeztetni, hogy a házszabályok 205. §-ában az áll, hogy ha a házban folytonos nyugtalanság uralkodik, a mely le nem oszlattható, akkor az elnöknek kötelessége kijelenteni hogy az ülést bizonyos időre kénytelen lesz felfüggeszteni. (Helyeslés a szélső baloldalon.) Megengedem, hogy az helyes, de kénytelen vagyok hozzátenni, hogy az mindig Magyarország rovására történik. (Nagy zaj. Felkiáltások: A miniszterelnök rovására. Nagy nyugtalanság jobbfelől.)

Tisza Kálmán miniszterelnök: Nem a miniszterelnök, hanem annak rovására történik, a miért azok, a kik a szabadsággért igazán éreztek, annyit kiadottak. (Ugy van! jobbfelől.) Történik a szabadságadás rovására, mert ezt semmisítik meg önök eljárásukkal. (Ugy van! jobbfelől. Nagy zaj balfelől.)

Jókai Mór: Van is szólásszabadság e házban! (Hosszantartó zaj a szélső baloldalon.)

Lukács Gyula: Utasítsák rendre Jókait! (Nagy zaj.)

Elnök: Lukács Gyula képviselő urat figyelmeztetem, hogy ne zavarja folytonosan a rendet. (Elénk helyeslés jobbfelől. Hosszantartó zaj a szélső baloldalon. Felkiáltások: Jókait is tessék figyelmeztetni!) Engedelmet a képviselő urak is ép úgy tudják mint én, hogy más az, ha valaki egyszer szól közbe — ez megtöredik akárkivel — mintha valaki 15—20-szor szól közbe. Ezt megtudja itélni minden igazságos ember. (Nagy zaj balfelől.)

Tisza Kálmán miniszterelnök: T. ház! Helft Ignác t. képviselő ur felemlítette az itt már interpelláció alakjában egyszer elintéztett monori zárlóesetét (Halljuk! Halljuk!) és azt mondta szemben a ház megállapodásával is, hogy a honvédelmi miniszter maga a legfőbb hadur, nem mondom, hogy meghazudtolta, és hogy máskép állította a dolgot; mert amint mondja, lebetelték hogy ha a legfőbb hadur azt csak jelzők-zónak tekintette volna, az esetről oly határozottan nyilatkozott volna, mint a hogy az Monoron történt. (Nagy mozgás a bal- és szélső baloldalon.)

Mindenekelőtt azt kívánom megjegyezni, hogy bármily alakban legyenek is valahol kitűzve, még ha, a mi nem is volt, törvénytelenségek, azon színek, melyek az uralkodónak és a közös hadseregnek színei, azoknak sárbatiprását mindenki mindig botrányosnak fogja tartani. (Elénk helyeslés jobbfelől. Nyugtalanság és zaj a bal- és szélső baloldalon.)

De nem is áll ez, hogy az ellenkező lett volna; mert hiszen azt mindenki tudja, hogy a magyar honvédségnek jelvényei, törvény szerinti, a nemzeti szín és legyenek róla meggyőződve a t. képviselő urak, hogy ha nem mint jelző, de mint jelvényviselő leti volna a honvédség parancsnokának lakásán kitűzve, a vele történt ebanás után az egész esetet a legfőbb hadur, mint mindig, épp úgy rosszalta, helytelenítette s gyalázatosnak mondta volna. (Ugy van! jobbfelől. Nagy zaj a baloldalon.) Tehát éppen az, aki mindentől de a honvédséggel szemben meg nagyobb sorpussal, mint másutt a törvény szigorú megtartását követeli, bizonyára egyuttal maga intézkedett volna, hogy az a törvényt megsértett parancsnok, bárki legyen is feleletre vonassék. (Helyeslés, Ugy van! jobbfelől. Nyugtalanság a bal- és szélső baloldalon.)

Ez a válaszom ebben a kérdésben. (Helyeslés jobbfelől.)

Tovább menve a t. képviselő ur, a ki talán nem fog azzal valódi, hogy én hoztam diskusszióba a koronát, mert hiszen ő és valamennyi szónok megtette ezt a vitában — én ezt csak kénytelenségből említem fel — szóba hozták a legmagasabb kéziratot, mely a hadsereg elnevezésének kérdésében kiadott. Először azt kérdesték, hogy miért ellenjegyezte azt Károlyi gróf? Azt hiszem, hogy őt mint közös külügyminisztert, az ily kérdésben, mely közös ügyre vonatkozik, megillette az ellenjegyzés. De tovább az is tartom, hogy ily dolgokban a praecedenseket követni helyes; és 1868-ban, midőn ő felelése a saját címét és a külügyi követéségek címét megállapította, és akkor is a közös külügyminiszter ellenjegyzésével történt. (Igaz! Ugy van! jobbfelől.)

De egyről m nyugtathatom a t. képviselő urat, megnyugtathatom az iránt, hogy ezen legmagasabb kéziratnak kiadása és szövegezése nemcsak a magyar miniszterelnöknek, hanem kivételképen az összes magyar kormánykanc tudtával, helyesléssel történt, pedig azért, mert bármiként igye-

kezzenek is magyarázni azt, hogy ez a hadsereg az 1867. XII. t. oz. szerint nem volna egyseges hadsereg, ezt semmi okoskodással tagadni nem lehet. (Elénk helyeslés jobbfelől. Zajos nyugtalanság a szélső baloldalon.) Erre küldöben meg rá fogok térni. Mihelyt egy testületnek részei vannak, melyek összehozhatók, azok egyittvére egészet képeznek. (Helyeslés, Ugy van jobbfelől.) Zaj és nyugtalanság a szélső baloldalon.) Kérd ezek meg a t. képviselő urak mindazokat, a kik ezen törvény létrehozásában részt vettek és látni fogják, soha másképp, mint így, nem fogták fel és soha átmeneti, ideiglenes intézkedésnek nem tekintették. (Helyeslés jobbfelől.)

Ez tény. De szemben azokkal, kik itt több oldalról felhozatták, hivatkozva újsg csikkeitre és egyebekre, arra hívom fel a t. képviselő ur figyelmét — ha nem akorok is a külföldi honfoglalt viszonyokra utalni, mint Helft képviselő ur tette, — hogy nézzem szét, valahányszor it a nemzet és a hadsereg közti viszony bolygattak, kik azok, akik annak örlnek, ugy nálunk, mint Ausztriában, valamint a külföldön? Azok kik részben a monarchiának, első sorban pedig Magyarországnak ellenségei. (Elénk felkiáltások a jobboldalon. Ugy van! Ugy van! Felkiáltások a szélső baloldalon. Önök bolygattak!)

A képviselő urak azt is mondják, hogy 1875 óta hátramaradás, hátralepés történt az 1867. XII. t. oz. alpiálól, ugy a hadsereg, a mint más kérdések tekintetében (Felkiáltások a szélső baloldalon: A mint hogy igaz.) és indokul felhozják, hogy az természetes is, mert azóta nem azok hajták végre a törvényt, a kik résztvettek annak megalkotásában, hanem azok, a kik ellene voltak. (Nyugtalanság a bal- és szélső baloldalon.) Hát t. ház, kik voltak a miniszterek 1875-ben? Wenneheim Béla, Trefort Agoston, Szende Béla, Széll Kálmán, Perczel Béla. Harmadon kívül Simonyi Lajos harón, a ház mostani t. elnökén és rajtam kívül tisztán Deák-párti emberek. (Igaz Ugy van jobbfelől.) És mi történt azontul? Ugy Wenneheim, mint Trefort és Szende Béla miniszterek maradtak halálukig. Sajnos, hogy a halál őket elragadta. Perczel Béla saját kivánságára a kuriáboz ment utána P. ur lepett a miniszteriumba, tizenhárom próba Deák-párti, a di a Deák-pártba is miniszter volt. Midőn a közbejött boszniai események miatt Széll Kálmán t. barátom megjelent pénzügyminiszter jenni, ki lett utóda? Az, a ki 1875 előtt a Deák-párti miniszteriumnak tagja volt és midőn Trefort boldogult miniszterháram meghalt, helyébe szintén olyan férfit lett miniszterre, a ki egész életében ugy is mint képviselő, ugy is mint főrendi, tag, a Deák-pártban volt hite. (Igaz! Ugy van! jobbfelől.) Hol van tehát a képviselő ur okoskodásának alapja? (Helyeslés jobbfelől.)

De ha a kérdés lényegére megyünk le, mitépén történt az a hátalepés? Hisz a képviselő urak sem merik mondani, hogy állítsuk vissza azt, a mi eddig az 1867. XII. törvény szerint meg volt; hanem azzal valódnak, hogy miért nem visszük tovább? Belemagyaráznak a törvénybe mindent, a mi nincs benne s akkor azt akarják, hogy mi azt végrehajtsunk. (Igaz! Ugy van! jobbfelől.)

Nem mondok, hogy bizonyos fokig nem ügyesen jarnak el, a mire még visszatek, de az 1867-ik XII. törvényoikk megoldatlannul hagyta érvényben és teljes erőben a régi állapotot. Volt is elég méltó panasz, a Beöthy képviselő ur által me ismeltetett, a nemzeti bank. Ma van, nem önálló bank, hiszen már mondtam egyszer, hogy az mert nem volt lehetséges, de magyar-osztrák mely ellen az országban többé nem panaszokodnak, mely nem helyezkedik ellenséges álláspontra az ország fejlődésével, hanem jóindulatot mutat. (Ugy van! jobbfelől.)

Ott van a közös vámtörvény. A t. képviselő ur még azzal is vádol, hogy ezen anyagi kérdésekben nem tudtam a külön vámtörvényt megosnálni a multam miatt. Igaza van, a multam miatt. Mert én mindig, mint ell-zéki ember is a közös vámtörvény híve voltam és ma is azt hiszem, hogy Magyarország gazdaságilag mai helyzetében — örök időkről természetesen nincs szó — rondom mai helyzetében is tönkre tenné az a gazdasági politika, mely a beuntnéket Ausztriától elválasztó védvámok mellett külön vámtörvényt akar. (Ugy van! Ugy van! a jobboldalon.)

Imádkélem, t. ház, hogy a személyes kérdésekről nem felelek, hanem csak a tényekről beszélek és ezen szempontból csak egytényit akarok felhozni. (Halljuk! Halljuk!) Számbevetésem elmondottát, hogy miért történt az 1875-ki fuzió. Soha senki, pedig sokan vannak itt azok közül, a kik azt csinálták, nem mondták, hogy azért történt, hogy ily módon az 1867. XII. t. oz. oikkat tovább fejlesszük. (Igaz! Ugy van! jobbfelől.) Mondom sokan vannak és egy sem mondták sem akkor, sem most. (Helyeslés a jobboldalon.)

A másik a mit felemlítették, hogy akkor intrigák voltak. Hát, t. ház, igaz, de nem volt intriga a Deák-párt és a balközép közt, hanem volt az a mit önök most köztünk a köztük felidézi akarnak, magában a pártban volt intriga. (Igaz! Ugy van! jobbfelől.) mely meggyengítve a pártot, lehetetlené tette a kormányzást. Ilyen intrigák voltak ezek s azt hiszem, sokan vannak a tudolodon, a kik ismerik ezen intrigákat s a kik tudják, kinek nevében és miért folytattak azokat. (Ugy van! a jobboldalon.)

T. ház! Latom a ház türelmetlenségét. (Halljuk! Halljuk!) minthogy ugy is örömmel győződtem meg, hogy a t. ház majdnem követeli tőlem, hogy többször beszéljek, h a t l e s z m a j d a l k a l m a m m a s k o r i s b e s z é l n i. (Durdúsok a jobboldalon.)

Horvatsky képviselőházzam ream alkalmazta Cutilina esetét: Hát ki volt ez a Cutilina? Nem egyéb, mint

egy kisebbbéségnek furfangosa, esz közők köbenem válogató és a többséggel sa törvénynyel szemben erőszakra támaszkodó vezére. (Tetszés a jobboldalon.)

A t. képviselő urak hol akademicze, hol nem akademicze beszéltek a konfliktusokról és igen megnyugtatólag nyilatkoztak, hogy a konfliktusok nem félnek. Hát, t. ház, én sem félek, de megmondom, miért nem. (Halljuk! Halljuk!) Nem félek azért, mert a magyar nemzet, a mely soha magát konfliktusba máskor, mint mikor törvényei meg nem tartattak, belevonni nem engedte, nem fogja önkéne elhárítani, hogy a törvény má t mond, mint a mi benne van és nem fog ezért nyugtalankodni. (Elénk helyeslés jobbfelől. Zaj balfelől.)

Madarász József a Beöthy Akos által félreértett szavait igazítja helyre.

Károlyi Gábor a házszabályokhoz kíván szólni. Nem érti, hogy miért utasította az elnök őt rendre, mikor Tiszáról azt mondták, hogy igazmondó.

Elnök: En, t. ház, mindig mérlegelem azt, hogy mit csinálók; de mikor azt látom, hogy a közbeszólás orzja a tárgyalás zavarása, én nem nézhetem mindig csak azt, hogy az illető képviselő ur mit mond hanem azt is, hogy miért mondja. Mikor pedig látom, hogy valaki határoz, tizszer beleszól más szavába és zavarja a tárgyalást, akkor nek-m kötelességem legjobb belátásom szerint eljárni, hogy a tanácskozást vesztethessen (Elénk helyeslés jobbfelől. zaj, ellenmondások balfelől.)

LEGUJABB POSTA.

— A czár beszéde a tisztekhez. Az orosz tüzéség szardai jubilumi ünnepeire alkalmával a c z á r a tüzéségi tisztekhez beszédet tartott, melyben köszönetet mondott a tisztek jeles szolgálataiért és azon meggyőződésének adott kifejezést, hogy ugy a tüzéség, mint az egész hadsereg, valamint eddig, ugy ezután is ki fogja magát tölteni a harczmezőn. „N e a d j a z a s t e n — ” mondá a czár — h o g y e z e g y h a m a r b e k ö v e t k z é k ; a m i n d e n h a t ó ó v j o n m e g b e n n ü n k e t e n e h e z m e g p r ó b á l t a t á s t o l ; d e h a b e k ö v e t k e z i k , u g y m e g v a g y o k g y ő z d ö d e k , h o g y v i t e z t ü z e r s é g ü n k v a l a m i n t a h a d s e r e g t ö b b i f e g y v e r n e m e i s , h e l y t f o g n a k á l l a n i d r á g a h a z á n k b e c s i l e t e s d i c s ö s é g e é r t . ” A tüzéségi akadémián díszatgyavé-kinevezettek a trónörökös nagyhercegre, a hadügyminiszterre, a tüzéség főigazgatója Sofiano főhadsegéd és a pénzügyminiszter.

— Bulgária és a hatalmak. A „Times” bécsi levelezője jelenti, hogy egy mérvadó bécsi diplomata mondta neki, mikép Bismarck becsületet akuszaságának az az eredmény, hogy Bulgáriát a l l e t l e g f e g y v e r s z ü n e t h o z a t o t t l é t r e . Ausztria-Magyarország tétilez marad, de nem lenne méltányos azt mondani, hogy Ausztria Magyarország engedelme ny e k e t t e t t , m e r t e z a s z ó c e n g e d m é n y , e g y o l d a l u m e g á l l a p o d á s t f e j e z k i , p e d i g O r o s z o r s z á g a r r a k ö t e l e s t e m a g á t , h o g y n e m f o g u j a b b s a k k u z á s t t e n n i B u l g a r i a e l l e n . A u s t r i a - M a g y a r o r s z á g n a k h a l g a t a g k ö t e l e z t s é g e , h o g y t ö l e n m a r a d , c s a k a d d i g é r v é n y e s , a m i g O r o s z o r s z á g a m e g á l l a p o d á s n a k ö r e a v o n a t k o z ó r é s z é t m e g t a r t j a .

NAPTAR.

November 23. Szombat. Róm. kath. nap-tár: Kelemen p. vt. — Prot. nap-tár: Kelemen — Görög-ország nap-tár (nov. 11.) M-nna. — Nap kél 7 óra 18 perczkor, nyugat 4 óra 15 pr.

November 24. A 33. gyalogosred tisztkarának bája a „Fehér kereszt”-ben.

November 25. Arad megye rendkívüli közgyűlése délelőtt 10 órakor.

A „Kölcsay Egyesület” könyvtára (Szabadságtér 1 sz.) a közbiztonság rendelkezésére áll; kedden és szombaton d. u. 4 óra pénteken 11—12 óra között.

Az „ARADI KÖZLÖNY”

(Megjelen mindennap.)

Előfizetési feltételei.

Helyben házhoz hordva:

Egy évre 12 ft — kr.
Fél évre 6 „ „
Negyed évre 3 „ „
Egy hóra 1 „ „

Videkre szétküldve:

Egy évre 14 ft — kr.
Fél évre 7 „ „
Negyed évre 3 „ „
Egy hóra 1 „ „

Kérjük lapunk azon előfizetőit, kiknek előfizetése október végéig lejárt, hogy előfizetéseiket mielőbb megújítul sziveskedjenek, nehogy a lap ártó-küldésében fennakadás álljon be.

„Aradi Közlöny.”

Kiadóhivatala.

